

Gymnasiestudenter på äldreboenden i Österåkers kommun

Motion

Skolnämnden fick i samråd med Produktionsstyrelsen, Kommunstyrelsen samt Vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att hitta möjliga modeller för att myndiga gymnasiestudenter ska kunna bo på kommunens äldreboenden till en reducerad eller kostnadsfri hyra mot att studenterna umgås med de äldre på boendena under exempelvis 30 timmar per månad.

I motionen ges förslag från liknande modeller som har implementerats i Nederländerna och Finland. I Deventer, Nederländerna, har 6 studenter flyttat in i ett äldreboende där det bor ca 160 äldre. I Helsingfors, Finland, bor 3 ungdomar i ett servicehus för äldre och umgås med de äldre i 30 timmar och i gengäld får de en reducerad hyra. Hyran för en lägenhet på 23 kvm ligger på 2500 kr i månaden. Projektet finansieras bland annat av Europeiska socialfonden.

Vård- och omsorgsnämnden valde den 20 juni 2017 att avslå motionen med hänvisning till att inga boendeplatser finns att tillgå på kommunens äldreboenden.

Äldreboendenas roll, möjliga lägenheter och hyra

Syftet med äldreboendena är tillhandahålla boenden för personer över 65 år med omfattande behov av vård och omsorg.

I Österåkers kommun finns det endast Solskiftets äldreboende som skulle kunna vara möjligt för motionärens förslag då den drivs i offentlig regi och inriktar sig på allmän vård och omsorg. Solhälla, Solgården och Görjansgården är trygghetsboenden bestående av lägenheter med förstahandskontrakt via Armadas kö för personer över 70 år. Det är mycket stor efterfrågan och lång kötid för att få en lägenhet på dessa boenden och är därför inte aktuella för motionärens förslag.

Solskiftets äldreboende består av tre enplanshus som vardera rymmer ca 12 lägenheter. I husen finns gemensamma utrymmen så som stort kök, matrum och vardagsrum.

Lägenheter är mellan 32-39 kvm med plats för säng, tvättmaskin, torktumlare, badrum samt skåp med diskho, kylskåp och eluttag för till exempel en mikrovågsugn eller vattenkokare. Maten levereras från Solskiftesköket, vilket innebär att kök inte skulle finnas att tillgå för eventuella hyresgäster.

På Solskiftet finns det totalt 36 permanenta platser och 8 platser inom avdelningen för växelvård. För närvarande finns det inga platser på kommunens äldreboende som skulle vara möjliga att avvara för myndiga gymnasiestudenter. Det finns även

svårigheter med att de fåtal platser som vid vissa tillfällen kan bli över måste finnas tillgängliga för kommunens äldre om de väljer att söka plats. Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende 2016, är för Österåker 32 dagar.

Nya äldreboenden som drivs av privata entreprenörer och som upphandlats av kommunen skulle kunna leda till en förändring av köplatser på kommunens egna äldreboenden på längre sikt. Dock är det inget som kommunen kan styra över då individer får välja fritt vart de vill bo.

Antal aktuella studenter

Skolförvaltningen samt Produktionsförvaltningen anser att antalet aktuella studenter, enligt motionen, myndiga gymnasiestudenter är ett begränsat antal. Enligt uppgift kan det röra sig om ca 200 myndiga gymnasiestudenter som skulle kunna vara aktuella under en relativt kort period då de är myndiga och samtidigt går på gymnasiet.

Skattepliktig inkomst

I motionen föreslås det en arbetsinsats om ca 30 timmar per månad där studenter skulle få arbeta genom att umgås med de boende. För arbetsinsatsen ska det, enligt motionen, utgå en hyresrabatt alternativt en ersättning för att täcka hela hyreskostnaden för studenterna. Eftersom att hyresrabatten eller ersättningen skulle utgå på grund av en arbetsinsats skulle den utgöra en skattepliktig inkomst för vilken studenterna skulle vara skyldiga att betala skatt. Hyresrabatten eller ersättningen kommer därmed att beskattas med, som huvudregel, ca 30 % inkomstskatt. Detta innebär att den skatt som studenterna skulle bli skyldiga att betala skulle uppgå till mellan 1 616 kr - 1 896 kr per månad (ej beräknat med beaktande av eventuell jämkning eller liknande) med en månadshyra på mellan 5 387 kr - 6 320 kr.

Det kan noteras att kommunen även skulle, utöver hyresrabatten eller ersättningen, behöva betala 31,42 % av hyresrabatten eller ersättningen i arbetsgivaravgifter till Skatteverket. Vidare kommer kommunen att vara skyldig att göra skatteavdrag på hyresrabatten eller ersättningen (med ca 1 616 kr - 1 896 kr/månad) och skyldig att betala in skatteavdraget till Skatteverket. Kommunen kommer även vara skyldig att upprätta och skicka in kontrolluppgifter till Skatteverket.

Kommunen bör ta ställning till om ersättningen ska betalas ut motsvarande hyreskostnaden netto eller brutto inkomstskatt, det vill säga, om studenterna ska erhålla ersättning motsvarande hyreskostnaden minus inkomstskatt eller om studenterna ska erhålla full ersättning för sin hyreskostnad netto i vilket fall kommunen måste ersätta hyreskostnaden plus tillkommande inkomstskatt.

Arbetsrättsligt perspektiv

Äldreboendet har ett specifikt syfte att tillhandahålla boende till personer över 65 år samt tillhandahålla vård och omsorg dygnet runt. Personalen på boendena är i stor utsträckning utbildade inom vård- och omsorg och följer noga värdighetsgarantin, ordningsreglerna samt hygienrutinerna som finns på det aktuella boendet.

Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg måste iakttagas.

Socialstyrelsen föreskriver mycket strikta regler med stöd av 7 kap 4§

patientsäkerhetsförordningen (2010:1369), 8 kap. 1 § 2 och 3
socialtjänstförordningen (2001:937) samt 13 § förordningen (1993:1090) om stöd och
service till vissa funktionshindrade.

All personal genomgår även en utförlig bakgrundskontroll för att säkerhetsställa att
de äldre får en bra och värdig tid på boendet.

Detta är krav som även skulle ställas på eventuella hyresgäster.

Generationsmötet mellan de boende kan leda till positiva relationer men kommunen
måste beakta eventuella rutiner som bör följas på äldreboendet för att säkerhetsställa
att äldreboendets huvudsyfte, att tillhandahålla vård och omsorg för de äldre uppfylls.

Avtalsvillkor

Äldreboendenas målgrupp är den äldre delen av befolkningen och för att kunna
försäkra oss om att personer i behov av vård och omsorg får plats på våra nuvarande
äldreboenden skulle hyreskontrakten behöva vara korta för att vara aktuella och
flexibla för äldreboendenas behov och uppdrag. Avtalets utformning skulle behöva
ses över för att både försäkra sig om att äldreboendenas uppdrag fullföljs samtidigt
som avtalen måste vara attraktiva för eventuella hyresgäster.

Samhällsnytta

Motionärens förslag skulle leda till generationsmöten som gynnar både unga och
äldre och Skolförvaltningen ser en samhällsnyttig funktion i just detta. Men det kan
finnas andra insatser som ger bättre samhällseffekter. Möjligen att det finns andra
boendeformer som är bättre lämpade att integrera, exempelvis studentboenden
(universitetsstudenter) och seniorlägenheter.

Vidare skulle man behöva kartlägga intresset hos eventuella hyresgäster, myndiga
gymnasiestudenter, efter att de fått information om aktuella hyreskostnader,
boenderegler och avtalsformer.

Kommunens samordnande roll

För att motionärens förslag skulle vara möjlig att utföra skulle kommunen behöva ha
en samordnande roll gentemot de äldre på boendena, personalen samt hyresgästerna
som aktiv arbetsgivare. Kommunen skulle agera både arbetsgivare samt hyresvärd för
hyresgästerna.

Denna samordnade roll skulle bland annat innefatta att ordna ett kösystem till
lägenheterna, fullfölja sin roll som arbetsgivare, ansvar för avtalsskrivning, genomföra
bakgrundskontroller av eventuella hyresgäster för att garantera de boendes säkerhet,
se till att ordnings- och hygienreglerna följs samt vara redo att agera om så inte är
fallet, ha ansvar för att arbetsinsatsen på 30 timmar/månad efterföljs.

Bilaga

Värdighetsgarantier avseende äldreboenden, Socialförvaltningen, Österåkers
kommun